

Muzica lui Nicolae Coman sub nimbul poeziei

(Grigore Constantinescu – 22 iulie 2019)

În primele luni ale anului 2019, subiectul unei cărți inspirate de personalitatea artistului Nicolae Coman – compozitor, condeier, poet – a atras mai mulți cititori și muzicieni interesați, în aula Palatului Cantacuzino, cu prilejul lansării volumului ce poartă semnătura lui Constantin-Tufan Stan, autor găzduit de lumea culturală bănețeană, unde este bine cunoscut.

În prefața acestui volum, menită a justifica prezența lucrării la întâlnirile membrilor Uniunii Compozitorilor, muzicologul Valentina Sandu-Dediu descifra anumite argumente legate de subiectul propriu-zis, pentru care, cum spune ea în Prefață, referitor la creația lui Nicolae Coman, sursele muzicologice nu prea există. Și, totuși, iată că semnatara Prefetei a remarcat existența unei analize pasionate și competente a liedurilor lui Nicolae Coman, analiză semnată de Constantin Stan.

Argumentele se multiplică, drumurile lecturilor fiind destul de multe, mai ales datorită ideilor sugerate de titlul acestei cărți, „Eternul feminin”, titlu aflat la îndemâna inspirației autorului, referindu-se la apropierea de poezia care își trăise timpul existențial de-a lungul unui parcurs de circa patru decenii. Devenit o personalitate remarcabilă în contextul generației sale, membru de excepție al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, Nicolae Coman s-a impus prin considerabila și multiplă sa operă creatoare. Cu o personalitate aparte, s-a distins prin atracția nimbului poeziei, transformată sonor în lumea liedului, valorificând astfel multiple mijloace de comunicare cu contemporanii săi. Iubit pentru arta și diversitatea exprimării ideilor, compozitorul s-a impus drept unul dintre cei mai însemnați creatori actuali de muzică vocală camerală, oferind, contemporanilor săi, discipoli, admiratori, interpreți, marile bucurii ale frumosului, viața trainică a imaginilor în care fiecare descoperă adevărul, înțelepciunea și iubirea.

Coabitarea cu zona lirică, în calitate de poet, ale cărui versuri au stat la baza lucrărilor unor confrăți compozitori, de traducător de poeme din limbile franceză, germană, engleză, italiană, spaniolă, catalană, rusă, maghiară (mai bine-zis, de creator al unor versiuni în limba română din poezia universală clasică și modernă) reprezintă pentru Nicolae Coman un izvor nesecat de inspirație muzicală. Adunând cu grijă și abnegație alte scrieri despre compozitor, cum observă Valentina Sandu Dediu, pentru a-i schița monografic profilul unic, Constantin Stan parcurge de-a lungul spațiului destinat lecturii, multipla înfățișare a adevărului dedicat universului de lied.

În ultimele luni ale anului ce a trecut, am trăit nefericirea despărțirii de Nicolae Coman (1936 – 2018), la puțină vreme după ce îi sărbătorisem împlinirea vârstei de octogenar. Neașteptată, această plecare dintre noi avea să marcheze o voință a destinului său construit pe evenimente proprii pasiunii sale pentru muzică și poezie.

În acest sens, Constantin Stan mărturisește: „Excursul meu analitic (o reluare tardivă, revăzută și adăugită, a lucrării mele de Diplomă) reprezintă un modest omagiu adus profesorului, compozitorului, poetului și traducătorului Nicolae Coman, căruia i-am fost devotat învățacel la Conservatorul de Muzică bucureștean.”

Ciclurile de lieduri analizate cu detalii în întreaga lucrare cuprind un filon poetic comun, ancorat în sfera erosului. Compozitorul parcurge firesc un vast teritoriu aflat sub nimbul sentimentului

liric, distingând cele mai fine nuanțe și metamorfoze transpuse în pagini muzicale de un patetism pasional. Melodica sa este pregnantă, de largă și cuprinzătoare respirație lirică, cu un sincer parfum românesc și este grefată pe o scriitură eminent armonică punctată însă de numeroase și ample referințe cu abilități polifonice... o sinteză superioară național-universală, prin infuzia unor elemente folclorice transfigurate firesc în cadrul mai larg al conceptelor componistice modale contemporane. Finalul conchide această cale stilistic-sentimentală prin mesajul preluat de Dan Dediu din haiku-ul unuia dintre apropiații prieteni ai lui Nicolae Coman: „Întunecând întunericul / iată / porțile Luminii.”